

РАДОВАН М. МАРИНКОВИЋ

СТАНОВНИШТВО БЕЉИНЕ, ПАРМЕНЦА И ПРИДВОРИЦЕ

Бељина, Парменац и Придворица, три сеоска насеља западно од Чачка, имају много заједничког, не само по географском положају (побрђе планине Јелице и обала реке Западне Мораве), већ и по пореклу становништва, које је у целини досељеничко, али и повезано родбинским и пријатељским односима. Сва три села веома су стара — помињу се у XV и XVI веку, мада поједини локалитети у њима одводе трајање људског живота на тим просторима у још даљу прошлост. Остаци материјалне културе (терме из римског периода у Бељини, остаци римског пута кроз Придворицу, остаци старог пута низ десну обалу Западне Мораве у Парменцу, Бељини и Придворици) и народна предања, затим поједини топоними, све ово недвосмислено потврђују.

Порекло становништва ова три села, која су почетком XIX века припадала видовском, потом, све до иза другог светског рата, трнавском срезу, нико није свестраније проучавао. Није написана ни једна хроника ових насеља, која су, са Риђагама, Паковраћем и Међувршјем, дуго чинила једну општину — паковраћку, са седиштем у Парменцу. Ретки појединци, као Драгољуб Станковић, пен-

зионер из Бељине (родом из Придворице), понешто су забележили о житељима ових села, али исувише фрагментарно и без систематизовања те грађе. Овај рад први је покушај да се — уз коришћење не тако богате историјске грађе и казивања најстаријих памћеника — свеобухватније расветли порекло свих бељинских, парменачких и придворичких родова на начин који је примерен савременим истраживањима. Уједно, и да се дају расположиви подаци о одсељавању из ових села.

Ово је само део сазнања до којих смо дошли у оквиру етнографских проучавања подручја општина Чачак, Лучани и Горњи Милановац (пројекат Народног музеја у Чачку и Етнографског института, САНУ, који финансира Основна заједница науке региона Краљево.

БЕЉИНА

Село Бељина, западно од Чачка, већ је делом ушло у састав овог града. Налази се јужно од реке Западне Мораве, па према планини Јелици. Источно од Бељине је онај део села Придворице који је после 1950. године постао саставни део Чачка. На југу је такође Придворица, на западу Парменац, а на северу Западна Морава — према Трбушанима.

Најновија истраживања остатака материјалне културе из минулих векова, нека писана документа и народна предања трајање живота на простору данашњег села и приградске Месне заједнице Бељина одводе у далеку прошлост. Тако легенде помињу некакву древну цркву Бељаницу, по којој је, како тврде мештани, њихово село добило име.¹ И заиста, дуго су сељаци у Бељинском пољу, недалеко од куће Исидора Ракетића, изоравали и вадили циглу, за коју су веровали да потиче од цркве Бељанице. Стручњаци Народног музеја из Чачка и Археолошког института СР Србије из Београда открили су, на том потесу, пре неколико година, остатке римских терми (купатила), што недвосмислено потврђује постојање људских насебина на овом простору у далекој прошлости.² Поред тога, на имању Драгана Ерића раније су, на дубини од око једног метра, откривени надгробни споменици без епитафа. Мештанин Богољуб Ерић (рођен 1910. године) тврди да се ту налазила некаква античка некропола.³ Турски царски дефтери из 1476. и каснијих година (не), „знају“ за село Бељину. Помиње се, наиме, у близини

Чачка, некакво насеље Белине или Билине, са неуобичајено великим бројем домова за једно данас релативно мало, по простору, насеље. Примера ради, 1550. године пописана су у њему 54 домаћинства са још четири неочењена мушкарца. У селу су тада живели „власи“ (сточари).⁴

Неки топоними такође упућују на људе у прошлости и њихово битисање на овом терену мада их има и новијих по постанку. Кућиште је тамо где су се некада налазиле старе куће Тајсића из Пухова (Драгачево). Чаир је на источном делу села, на потесу где је на обетину (Мали Спасовдан) одржаван „састанак“ и где су, све до иза другог светског рата, крстоноше остављале „записе“. Станковина је добила име по роду Станковићи. Бељанска глава је брег до пута „Ранковац“ и на њој се налази и сеоско гробље. Слично је и са хидронимима: Симова чесма, Туровића чесма, Бељинска (Кренова) чесма. Поток Водица извире на Ерића имању и улива се у Западну Мораву.

Године 1820/21. у попису кућа, ожењених и арачких глава нема села Бељине — вероватно је, као заселак, улазило у састав суседне Придворице, што се констатује у попису извршеном 1821/22. Тада су Придворица и Бељина имале 24 куће, 24 пореске и 35 арачких глава и улазиле су у састав видовског среза.⁵ Од образовања општина, па све до после другог светског рата, Бељина је углавном улазила у састав наковраћке општине са седиштем у Парменцу. Село је 1940. године имало 40 домаћинстава. Према попису из 1948. године овде је, у 45 домова, живело 214 душа. Подаци из пописа извршеног 1981. године показују да је тај број непоредиво већи: у 182 дома — 562 житеља. Међутим, ове податке треба посматрати другачије — односе се на становништво Месне заједнице Бељина у Чачку, која обухвата подручје знатно шире од сеоског атара.⁶

Становништво Бељине у целини је досељеничко.

ЕРИЋИ (9 кућа, славе Аранђеловдан) су најстарији род у Бељини. Досељени су од Невесиња под крај XVIII века.⁷ Историјски извори кажу да је за посланика Главне скупштине Србије 1829. године изабран, осим Радисава Пушељића из Бељине, још и Петар Ерић.⁸ (Ови ПУШЕЉИЋИ су нешто касније прешли у Чачак и постали гласовита трговачка породица). Од Ерића, после 1936. године, има једно домаћинство негде у Босни, а једно у Београду од 1938. После 1945. године један од Ерића се из Немачке, где је био ратни војни заробљеник, преселио у Сједињене Америчке Државе.

Од 1953. године Божимир Ерић живи у Шведској.⁹ Порекло презимена Ерић треба тражити у надимку Ера.

ЛАЗОВИЋИ (1 к, Ђурђевдан) су досељени почетком XIX века, али се не зна одакле. Познато им је старије презиме — Видаковић.¹⁰ Садашње је изведено из имена претка Лаза, за кога не знају када је живео.

МИТРОВИЋИ (1 к, Томиндан) су стара досељеничка породица — вероватно са правца Старог влаха. Презиме им је изведено од имена претка Митра, за кога не знају када је живео. Од ових Митровића после 1930. године образована су два домаћинства у Чачку.

ВЕЉОВИЋИ (3 к, Мратиндан) су стигли око 1860. године однекуд из Црне Горе — преко Санџака. Доселио се Саватије, деда Светомира Вељовића (рођен 1918. године). Од почетка XX века има их у Ртарима (Драгачево). После 1950. године једно домаћинство Вељовића постоји у Травнику, а од 1960. једно у Београду.

РАКЕТИЋИ (7 к, Врачеви) су досељени око 1845. године из источне Херцеговине. Кажу да су презиме добили од имена неке бабе Раките, досељенице чији се споменик налази на сеоском гробљу. Од 1930. године једна кућа Ракетића има у суседном Парменцу, од 1952. једна у Београду, а после 1959. две у Чачку.

НЕШКОВИЋИ (4 к, Аранђеловдан) су стигли у Бељину око средине XIX века из моравичког краја. Презиме им је сачињено од имена претка Нешка.

ТУРОВИЋИ — НИКОЛИЋИ (2 к, Врачеви) су досељени око 1850. године из околине Никшића. На двојном споменику у сеоском гробљу ово сведоче и епитафи: „Павле Туровић из Црне Цоре рођен 1837 г. у селу Кути у Никшићкој жупи умро 18 јула 1889 г. Овај спомен ударише синови оцу Стеван и Петар Туровићи... Видак син Павла Туровића Црногорац из Бијељине.¹⁴ Поживи 18 год. Умре 26 марта 1890 год. Овај спомен ударише браћа Стеван и Петар Туровићи“. Презиме Туровић можда је родовско, а Николић — по неком претку Николи.

ЈОВАНОВИЋИ (1 к, Лучиндан) су, по казивању Душана Јовановића (1925), досељени „од извора Лађевац“ у Добрачама више Ариља око 1880. године.¹² Матице умрлих сведоче да је 22. новембра 1906. умро Василије Јовановић (55), рођен у Добрачама.¹³ На једном споменику у сеоском гробљу може се разабрати епитаф: „Милија Јовановић терзија родом из Добрача“. Презиме им је изведено из имена претка Јована, за кога не знају када је живео.

ТОМАШЕВИЋИ (6 к, Стевањдан) су пореклом из Доње Краварице (Драгачево). Ово потврђује и епитаф на споменику Мијаилу Томашевићу: „1900. доселих се у село Придворицу где ми је старина очевина моја — виноград у Бељинском пољу“. Из Придворице су прешли у Бељину, одакле су се одсељавали после другог светског рата: два домаћинства постоје у Чачку, а једно у Београду. Порекло њиховог презимена ваља тражити у имену претка Томаша, за кога не знају када је живео.

ИКОДИНОВИЋИ (5 к, Никољдан) су досељени пре првог светског рата. Матице умрлих бележе да је, примера ради, 1926. године умро дошљак Симо Икодиновић, рођен у Котражи (Драгачево). Презиме им је изведено из имена претка Икодина, о коме ништа не знају. После другог светског рата неки Икодиновићи селили су се из Бељине, па су два домаћинства формирали у Чачку, а по једно у Карловцу у Титовом Ужицу, док су два домаћинства у Београду.¹⁶

ЋАЛОВИЋИ (4 к, Ђурђевдан) су досељени из Зеока (Драгачево) пред први светски рат. Није јасно порекло овог презимена. Од 1947. године у Београду постоји једно домаћинство ових Ћаловића.¹⁶

НОВИЧИЋИ (1 к, Никољдан): године 1925. из Горачића (Драгачево) доселио се Станимир. Даљим су пореклом из околине Никшића. У Горачићима су у првој половини XIX века имали презиме Божићевић. Садашње презиме потиче од имена неког претка Новака.

ВУЈИЧИЋИ (2 к, Никољдан): године 1936. Витомир се из Вирова (Драгачево) најпре настанио у Јездини, одакле је прешао у Бељину. Матице умрлих ово потврђују: Витомир је рођен 1892. године у Вирову, а умро је 1949. у Бељини.¹⁷ Презиме им је изведено из имена претка Вуја, за кога не знају када је живео. Од 1947. године у Чачку живи породица Алексе, сина Витомира Вујичића.

СТЕВАНОВИЋИ (1 к, Ђурђевдан) су стигли из Лиса — Доња Краварица (Драгачево) после првог светског рата. Презиме им је образовано од имена претка Стевана, за кога не знају када је живео. Године 1947. у Београд су се одселили Божидар и Младомир, синови Вујадина Стевановића.¹⁸

ЧВОРОВИЋИ (1 к) су досељени из Доње Краварице (Драгачево) пред други светски рат. Није јасно порекло овог презимена — ако није изведено од надимка Чворо (онај који се „чвори“).

ПЕТРОВИЋИ — МАЛОВИЋИ 1 к, Ђурђевдан): Богосав је пред други светски рат прешао из оближњег Парменца. Презиме Пе-

тровић изведено је из имена претка Петра, за кога не знају када је живео.

СТАНКОВИЋИ (4 к, Стевањдан) су из суседне Придворице. Овде се, најпре, 1940. године, на своје имање, настанио Радомир Станковић. Презиме им је изведено од имена претка Станка, који се доселио у Придворицу.¹⁹

МИЋОВИЋИ (1 к, Јовањдан): Младомир је прешао из оближњих Риђага пред други светски рат. Презиме им је образовано од имена претка Мића почетком XIX века.

СТОЈКОВИЋИ (3 к) су овде дошли из Чачка 1943. године. Презиме им је изведено из имена претка Стојка.

Досељавања у Бељину и даље трају. На примеру неколико родова показаћемо одакле се становника највише доселило после другог светског рата — превасходно у урбанизовани део Месне заједнице Бељина:

МАРЈАНОВИЋИ (1 к, Стевањдан): из Висибаве код Ужичке Пожеге доселио се 1955. године Лазар. Презиме Марјановић изведено је из имена неког претка Марјана.

ЧУБРАКОВИЋИ (1 к, Стевањдан): Слободан је 1949. године досељен из Љубиша (Златибор). Није јасно порекло овог презимена — ако не упућује на некакав род или надимак.

КРИВОКУЋЕ (1 к, Јовањдан) су дошли после 1960. године из Ковиља (моравички крај). Презиме им је, уствари, некадашњи надимак.

ОБРАДОВИЋИ (1 к, Стевањдан): Филип је прешао, после 1960. године, из суседног Парменца. Даљим пореклом Обрадовићи су из Ртара (Драгачево). Презиме им је изведено из имена претка Обрада, на кога упућује и нешто другачије презиме овог рода — Обрачевићи.

СПАСОВИЋИ (1 к, Јовањдан) су стигли после 1960. године из Спасовића (моравички крај). Презиме им је уствари — топоним села из кога потичу.

КАЛИЧАНИ (1 к, Мтировдан) су 1965. године стигли из Штаваља код Сјенице. Презиме им је изведено из имена насеља (Калице), из кога су стигли у Штаваљ.

КРУНИЋИ (1 к, Мратицдан) су 1967. године досељени из Смиљевца (моравички крај). Презиме им је изведено из женског имена Круна...

ВУЛОВИЋИ (1 к, Никољдан): досељен Милош 1969. из суседне Придворице. Презиме овог рода изведено је из имена неког претка Вула.

Сва ова досељавања (после другог светског рата) углавном су везана за школовање или запошљавање у Чачку.

Расположива документа из XIX и XX века помињу још неке родове у Бељини, којих, као и ПУШЕЉИЋА, више нема у овом селу. Тако су 1836. године пописани МИЈАИЛОВИЋИ, МИЛОВАНОВИЋИ и РАДОЈИЧИЋИ.²⁰ Матице умрлих сведоче да је 1912. године умро Ђорђе РАКОЊАЦ (стар осам година), рођен у Лопижама код Сјенице, 1914. године — Данило ЧОЛОВИЋ (68), рођен у Белој Реци, 1903. године — Јован ПАВЛОВИЋ (седам година), рођен у Дучаловићима (Драгачево), 1906. године — Драгиша ПЕРУНИЧИЋ (шест година), рођен у Слатини код Чачка, 1941. године — Милан РАДОВАНОВИЋ (59), рођен у Пухову (Драгачево), 1952. године — Милија КОЧОВИЋ (56), рођен у Лису (Драгачево), 1954. године — Томислав ВУКОВИЋ, рођен у Јездини код Чачка.²¹

Неки родови су, одсељавањем после другог светског рата, нестали у Бељини:

Јордан, син Сима ВУКСАНОВИЋА, одселио се у Београд 1946. године, када је у Банат отишла Иконија, супруга покјоног Радича БЛАГОЈЕВИЋА. У Банату се 1956. године настанила и Николија, кћерка Радомира СПАСОЈЕВИЋА.²²

Очито је, дакле, да старије родове у Бељини замењују досељенички.

ПАРМЕНАЦ

Парменац је једно од најстаријих села у општини Чачак. Окружено је са севера реком Западном Моравом (на чијој се левој обали налази село Трбушани), са истока Бељином и Придворицом, са запада селом Риђаге, а са југа планином Јелицом, иза које су драгачевска села Ртари и Зеоке.

Није јасно порекло топонима Парменац. Легенде кажу да су, при надирању у ове крајеве, Турци средином XV века били задивљени родом јабука „златних парменки“, по којима је село, кажу најстарији памћеници, добило име.¹ И остали топоними веома су карактеристични — неки и због упућивања на далеку прошлост. Цамија је на потесу који се још зове и Дудови: ту се познају теме-

љи неке грађевине, за коју се верује да је била турска џамија. Изнад су Кућишта, према планини Јелици, где су живели најстарији парменачки родови. Џамија је, са Кућиштима, била место окупљања мештана у прошлости, чак и на Белу недељу или обетину (Велики Спасовдан). И неки други топоними упућују на људе: Маџаревац и Чоковац. Други на биље и природне објекте или биљне културе: Поље, Јасик, Парлог, Лука, Планина, Виногради. Такви су, по правилу, и хидроними: Ђукића поток, Врањска и Милошевића чесма.²

Турски царски дефтери помињу почетком XVI века Парменац као посебно насеље. Међутим, касније се овај назив губи. Није јасно због чега: да ли је село променило име или остало без житеља — то не потврђују расположиви историјски извори.³ Почетком XIX века Парменац се, после 1818. године, налазио у саставу видовског, а потом трнавског среза. После другог светског рата у њему је растао број домова и житеља. Тако је, примера ради, 1948. године у селу пописано 409, а у 1981. чак 733 житеља.⁴

Становништво Парменца у целини је досељеничко. Најстарији родови, за које се зна, били су: Шљивићи (којих више нема), Павловићи и Петронијевићи (истог су порекла) и Полуге.

ПЕТРОНИЈЕВИЋИ (4 к, Ђурђиц) и ПАВЛОВИЋИ (2 к, Ђурђиц) један су род, давно досељен незнано откуда — преко Санцака. Потомци су браће Петронија и Павла, од чијих им је имена изведено презиме. После другог светског рата од Петронијевића образовано је једно домаћинство у Чачку, а од Павловића — једно у Бељини (али они су на привременом раду у Западној Немачкој).⁵

ПОЛУГЕ (13 к, Лучиндан) су стигли са падина планине Рудник под крај XVIII века. Презиме су добили због тога што су полугом убили неког Турчина, па побегли у Парменац. Даљим пореклом су из Црне Горе или Херцеговине. Неки кажу — чак и да су повратници из Русије. Нису се селили, колико је познато, из Парменца.⁶

ПЕРИШИЋИ (6 к, Ђурђевдан) су досељени 1809. године из Санцака (пореклом су Црногорци). Други, опет, кажу да су досељени средином XIX века. Презиме им је изведено из имена претка Перише, о коме ништа не знају.⁷ Има их одсељених у Чачак (пред други светски рат) — једно, али и два домаћинства у Београду, где су се настанили после другог светског рата.

ГРУЈОВИЋИ (3 к, Алемпијевдан) су давни досељеници, али ни они не знају одакле су дошли. Презиме им је изведено из име-

на претка Груја, о коме ништа не знају. После 1945. године неки од Грујовића су одсељени: два домаћинства у Чачку и по једно у Београду и Банату.

ЈОВАНОВИЋИ — ШАПОЊЕ (4 к, Стевањдан) су око 1830. године досељени из Шапоња код Нове Вароши, о чему сведочи и њихов надимак. Презиме им је изведено од имена претка Јована, за кога не знају када је и где живео. Од ових Јовановића једно домаћинство образовано је 1952. године у Скопљу.⁸

ПЕТРОВИЋИ — МАЛОВИЋИ (10 к, Ђурђевдан) имају и по-моћна презимена — Ђорићи, Синђићи и Јашићи. Старо презиме им је Маловић — вероватно родовског порекла. Ново им је изведено из имена претка Петра, за кога верују да се доселио у Парменац из Високе код Ариља пре 1850. године. Ово потврђује и податак из протокола умрлих, који каже да је 2. новембра 1887. године умро Миливоје (75), рођен у Високој.⁹ Неки од њих, међутим, тврде да су у Парменац стигли одмах после другог српског устанка.¹⁰ После другог светског рата од овог рода образована су домаћинства у Београду и негде у Банату.

МАРИНКОВИЋИ (7 к, Врачеви) су досељени 1880. године из Брекова код Ариља. Потомци су Милована, сина Маринка Мијаиловића, који се тада доселио у суседну Придворицу и од чијег им је имена изведено презиме.¹¹ После 1970. године од ових Маринковића образовано је по једно домаћинство у Чачку и у Ивањици.

ГЛИШОВИЋИ (3 к, Ђурђевдан) су се после средине XIX века доселили, вероватно из Богојевића код Ариља. Матице умрлих сведоче да је, примера ради, 25. маја 1917. године умрла Гвозденија Глишовић (60), рођена у Богојевићима.¹² Презиме им је изведено из имена претка Глиша, о коме ништа не знају. Од пре десетину година по једно домаћинство од ових Глишовића постоји у суседној Бељини и у Чачку.

ПАУНОВИЋИ I (2 к, Стевањдан) су досељени као Јелесијевићи из Ртара око 1860. године. Потомци су Пауна Јелесијевића. У Парменац се доселио Владимир Пауновић — Јелесијевић. Оба презимена су изведена из имена предака.¹³ После другог светског рата у Београду су образована два домаћинства ових Пауновића.

ЂУКИЋИ (8 к, Никољдан) су досељени из Брекова код Ариља. На сеоском гробљу ово сведочи епитаф са споменика: „Ево гроба неизбежна двора где се одмара тело од умора СТЕВАН ЂУКИЋ рођен од оца Петра и мајке Јелице у селу Брекову ср[ез] Ариљски а доцније пресели се овде у Парменац где је умро 1918. г.

Поживе 72 г. Бог да га прости“¹⁴. Матице бележе да је 1905. године умро Миљко (15), 1906 — Милоје (21), 1918 — Стеван (70) и 1925. године — Антоније, који су рођени у Брекову.¹⁴ После другог светског рата неки су се одселили из Парменца: три домаћинства у Београду и једно у Теслићу. Презиме Ђукић образовано је од имена неког претка Ђуке.

МАРЈАНОВИЋИ (4 к, Ђурђевдан) су из околине Новог Пазара. Протоколи умрлих бележе да је 1901. године умро Симо (17), рођен у Амзићима, 1914 — Вукоман, звани Вуле (75), рођен у Кривом Долу, а 1915. године — Ђорђе (65), рођен у Амзићима.¹⁵ Тврде да су убили некаквог Турчина и побегли.¹⁶ Презиме им је изведено из имена неког претка Марјана, о коме ништа не знају. Пред другог светског рата неки Марјановићи су се одселили у Београд (два домаћинства), а 1946. године — један у Банатски Карловац.

МИТРОВИЋИ (2 к, Никољдан) су из околине Ариља. Протокол умрлих бележи да је 1. септембра 1901. године умро Миливоје Митровић (70), рођен у Вранама код Ариља.¹⁷ Презиме им је изведено из имена претка Митра. Од њих су, после другог светског рата, два домаћинства образована у Чачку, а једно у Пријевору код Чачка.

ПУШКАРИЦЕ (2 к, Никољдан) су досељене из Мочиоца после 1860. године. Ово потврђују подаци из матице умрлих, који кажу да је 14. фебруара 1887. умро у Парменцу Милован Пушкарица, рођен у Мочиоцима (моравички крај).¹⁸ Презиме њихово упућује на пушкарски занат. После 1950. године један од Пушкарица одселио се у Београд.

САВИЋИ (2 к, Ђурђевдан) су досељени око 1870. године из места Плево. Матице бележе да је 2. марта 1881. године у Парменцу умро Ристо (35), рођен у месту Плево „у Турској“.¹⁹ Презиме им је изведено од некаквог имена.

ОБРАДОВИЋИ (1 к, Стевањдан) су досељени око 1890. године из Ртара (Драгачево). Друго презиме им је Обрачевићи. Оба су изведена из имена претка Обрада, за кога не знају када је, и где, живео. Матичне књиге бележе да је 23. марта 1915. умро Филип Обрадовић (50), рођен у Ртарима.²⁰ После другог светског рата Срећко је одсељен у Чачак, а Филип у суседну Бељину.

ВУКОЈЕВИЋИ (2 к, Ђурђевдан): почетком XX века Милутин се из суседног Паковраћа привенчао у Милосављевиће, којих више нема. Презиме им је образовано од имена неког претка Ву-

која. Од њих је једно домаћинство после другог светског рата образовано у Банату.

ВУЈОВИЋИ I (3 к, Ђурђевдан) су из моравичког краја призећени, почетком XX века, у Петровиће — Маловиће. Дошао је Коста Вујовић. Презиме им је изведено из имена претка Вуја, о коме ништа не знају.

БОГДАНОВИЋИ I (1 к, Лучиндан): у кућу Радоја Полуге пре 65 година привенчао се Крстомир Маркићевић из Риђага, а за његову кћерку Даницу, пред други светски рат, Милован Богдановић из Кремне код Титовог Ужица. Презиме им је изведено из имена неког претка Богдана. Од пре 20. година једно домаћинство од њих постоји у Београду.

БОГДАНОВИЋИ II (2 к, Лучиндан и Ђурђевдан): Радован из Рогаче (Драгачево) дошао у Кулиновце код Чачка, па се 1933. године привенчао за Настасију, кћерку Обрена Полуге. Презиме им је изведено из имена претка Богдана, о коме ништа не знају.

МИЛОШЕВИЋИ I (1 к, Ђурђиц) су досељени из Ртара пре првог светског рата. Презиме им је изведено из имена неког претка Милоша.

МИЛОШЕВИЋИ II (1 к, Ђурђевдан) су прешли пред други светски рат из суседних Риђага, а пореклом су из Ртију (Драгачево). Презиме им потиче од имена неког претка Милоша.

РАКЕТИЋИ (1 к, Лучиндан): Радош се из Бељине привенчао 1928. године за Видосаву Полуга. Одавде је, опет, једно домаћинство прешло 1950. године у Бељину.

ПЕТРОВИЋИ II (1 к, Ђурђевдан): Миленко Петровић — Словић из Зеока (Драгачево) привенчао се по завршетку другог светског рата у Петровиће — Синђиће. Оба презимена изведена су из имена предака.

ВУКСАНОВИЋИ (1 к): Симо се из Гостиља код Титовог Ужица населио у Бељину, па после другог светског рата прешао у Парменац. Презиме им је изведено из имена претка Вуксана.

ГОРДИЋИ (1 к): Младомир је досељен из Рутоша код Нове Вароши после другог светског рата. Није јасно порекло овог презимена (ако не упућује на гордост овог рода).

ПЕТРОВИЋИ III (1 к, Ђурђевдан): Радош се из Парменца 1948. године привенчао у стару парменачку породицу Шљивићи, којих више нема. Презиме им је изведено од имена претка Петра.

ЈЕЛИСАВЧИЋИ (1 к, Ђурђевдан): Томислав из Бајине Баште привенчао се 1955. године у Полуге. Презиме овог рода потиче од женског имена Јелисавка.

ЗЛОПОРУБОВИЋИ (1 к): Милица Митровић се удала за Бошка Злопорубовића из Бајине Баште, развела се 1960. године и задржала његово презиме, које је изведено из некаквог надимка.

ДОСТАНИЋИ (1 к, Ђурђевдан) су дошли, после 1950. године, на своју земљу из Турице (Драгачево). Презиме им потиче од имена неке жене Достане, за коју не знају када је живела. После 1980. године један од ових Достанића одселио се у Београд.

СТАМЕНКОВИЋИ (1 к, Аранђеловдан): Стојан се 1963. године доселио у Парменац из села Дешилово код Прокупља. Презиме води порекло од неког претка Стаменка.

ПОПОВИЋИ (1 к, Јелесијевдан) су досељени из Кушића (моравички крај) 1972. године. Неко од предака био је свештеник — поп, па им отуда ово презиме.

КРИВОКУЋЕ I (6 к, Јовањдан — 20. јануар): Досељени су из Ковиља (моравички крај) 1965. године. Њихово презиме образовано је од надимка.

КРИВОКУЋЕ II (1 к, Јовањдан — 20. јануар) су досељени из Братљева (моравички крај) 1965. године. Презиме им је изведено из надимка.

БОЈОВИЋИ (1 к, Мратиндан) су досељени после 1965. године из Братљева (моравички крај). Презиме им је изведено од имена претка Боја, о коме ништа не знају.

ПАУНОВИЋИ II (1 к, Мратиндан) су дошљаци из Ковиља (моравички крај) од 1962. године. Презиме им је изведено из имена неког претка Пауна.

БРАДИЋИ (1 к, Јеремијиндан) су родом из Кушића (моравички крај). У Парменац су се доселили после 1960. године из Баната, где су били колонисти после другог светског рата. Презиме њихово подсећа на претка који је имао велику браду.

ЂОРЂИЛОВИЋИ (1 к, Ђурђевдан) су припузи из Јездине у старом роду Шљивићи од другог светског рата. Презиме им је изведено из имена неког претка Ђорђија.

КУЗМАНОВИЋИ (1 к) су досељени из Ртара (Драгачево) после 1965. године, а пореклом су из Трнаве код Чачка. Презиме им је изведено из имена претка Кузмана, о коме ништа не знају.

Досељавања у Парменац и даље трају.

Документа из XIX и XX века сведоче постојање још неких родова у Парменцу, којих више нема (одсељени су, променили су презимена или су изумрли). Нема више ВИДОЈЕВИЋА — КЕЗУНА који се помињу кроз деценију средине XIX века. Нити ЈАНКОВИЋА, пореклом из Вучковице (Драгачево), који су одсељени у Чачак. (У Парменцу је 8. јануара 1887. године умро Новак, стар 50. година, рођен у Вучковици). Ни БАЈИЋА (кафеџија Јелесије, стар 30 година, умро је 1899, а рођен у Бањи — „Стара Србија“), ни СПАСОЈЕВИЋА (Боривоје, стар 18 година, рођен у Богојевићима код Ариља, умро је у Парменцу 13. августа 1903), ни БАКМАЗОВИЋА (Милован из Калиманића у Босни, стар 50 година, умро је у Парменцу 18. септембра 1915), ни АНЂЕЛИЋА (у Парменцу је умро 2. фебруара 1926. Милан, стар 84 године, рођен у Високој код Ариља), ни УРОШЕВИЋА (овде је 17. јуна 1949. умро Властимир, стар 52 године, рођен у Лучанима — Драгачево). Помињу се, у документима, и на споменицима и неки други: ЛОЈАНИЦЕ (на споменику Дмитровом, који је умро 1857. пише да је у 84. години сахрањен у Парменцу, а „досељен је из Дренове у Турској“), ПЕТРОВИЋИ (Милош се 1858/59. године доселио из Вранића код Чачка) и МАРЈАНОВИЋИ II (Радослав је рођен 1921. године у Крушевцу).²¹

ПРИДВОРИЦА

Придворица, село западно од Чачка, раније се простирала од гребена планине Јелице на југу до десне обале реке Западне Мораве на северу. Међутим, после првог светског рата део сеоског атара ушао је, од Лупњаче, преко Кошутњака, све до Врањака, у састав града Чачка. После 1950. године, након изградње предузећа „Слобода“, готово од Вуловића и Томашевића, па све до Западне Мораве издвојен је део села и постао саставни део урбаног градског ткива — данас у саставу месних заједница Бељина и Кошутњак. Те две месне заједнице граниче се са севера са Придворицом. Источно је Јездина, јужно планина Јелица (иза које су драгачевска села Зеоке и Ртари), а на западу — Бељина и Парменац.

Нема аутентичне историјске грађе о настанку топонима Придворица. Легенде кажу да су се први досељеници настанили „при двору“, што може да упути на Моравски Градац или још старије насеље око цркве Бељанице у Бељини.¹ Карактеристичан је и топоним Краљице, који може да упути на ово народно предање, а не

само на врсту грожђа, по коме је ово село било познато све до иза другог светског рата.

Стари римски пут, који је из моравске долине излазио на планину Јелицу, и локалитет Рача упућују на далеку прошлост и трајање живота на овом терену.² Можда и топоним Сарвановина. Турски царски дефтери из XV и XVI века забележили су у Придворици релативно велики број домова.³ Придворица је у саставу видовског среза поменута у више пописа после 1818. године. Заједно са суседном Бељином имала је 1821/22. године 24 куће, 24 пореске и 53 арачке главе. Карактеристични су и неки каснији пописи. Село је, примера ради, 1890. године имало 72 домаћинства са 395 житеља, 1948 — 85 домаћинстава и 481 становника, 1981 — 97 домова и 285 душа.⁴ Ипак, сви ови подаци нису употребљиви, пошто је велики део сеоског атара ушао у састав града Чачка. Уз то, густо је, после 1950. године, насељен — и урбанизован — део насеља испод предузећа „Слобода“, углавном не из придворичких родова.

Осим поменутих, већина топонима у Придворици упућује на власнике земље или људе уопште: Јанковина (по Кара — Јанку, који је хајдуковао пред први српски устанак), Маринковина (по роду Маринковићи, који су досељени из Брекова 1880. године), Павлићевина (по старом роду Павлићевићи), Пјевовина (имање Милеве Јовановић — Ајдачић, која се удала у Пјевовиће у Мрчајевцима), Ристановац (по неком Ристу), Продановина или Продановића коса (по роду Продановићи), Бјекићевина (по Бјекићима). Други су изведени из изгледа природних објеката: Бело брдо, Чукара. Или подсећају на објекте које је човекова рука саградила: Чесмица. Неки на растиње: (X)Растов брег, Букве, Јасење. Извори такође упућују на власнике (Тошовића чесма) или на поједине карактеристике (Бијела вода). Исто је и са потоцима, који се уливају у Придворичку реку, која се у кругу предузећа „Слобода“, састаје са Јездинском реком и чине реку Лупњачу. Типичан је топоним Састанак, који упућује на место окупљања људи на састанак о сеоској обетини (трећи дан Тројица). На обетину и крстоноше, које су тада ишле по селу носећи барјаке и молећи се богу да буде родна година, упућују топоними Запис, где су „остављене“ молитве.

Становништво Придворице у целини је досељеничко.

Велики је број дошљака у оном делу атара придворичког који је постао део урбанизованог Чачка. Због тога се, у овом раду, преваходно задржавамо на пореклу становништва сеоског атара, не

заборављајући ни оне који су до другог светског рата живели у Придворици, а сада се, у тим истим домовима, убрајају у Чачане.

ЈОВАНОВИЋИ — ТОШОВИЋИ (4 к, Аранђеловдан) су Пипери са ушћа Зете у Морачу. Досељени су 1790. године. Дошао је њихов предак Тошо. На Белом брду (планина Јелица) његов је споменик, на коме пише: „Овде почива **ТОШО МАРКОВИЋ**. Поживи 70 година, умро 1831. године. Овај споменик подиже најмлађа снаја Стоја са синовима Милошем и Цветком“. Тошо је имао осморо деце — по четири сина и кћерке. Синови Коста, Сретен и Јовица били су без порода. Од очевог имена извели су презиме. Четврти Тошов син, Јован, умро је 1851. године. Његови синови Милош (1849—1913) и Светозар, звани Ђетко (1851—1914), у знак поштовања према оцу, узели су презиме Јовановић, како се презивају и сви њихови потомци. Истина, стари Придворичани их, не без разлога, називају и Тошовићима. Одсељавање неких Јовановића — Тошовића започело је после првог светског рата: 1921. године у Београд је отишао Милоје, а 1931, такође у Београд, Алекса. Милорад и Недељко су одсељени у Чачак после 1930. године. Цветко, син Рајков, отишао је у Немачку 1958, а његов брат Миломир у Краљево 1960. године. У Чачку има још четири домаћинства од овог рода. Уствари, Јовановића — Тошовића куће у делу су Придворице који територијално припада Месној заједници Бељина.⁵

ВАСИЛИЈЕВИЋИ (2 к, Лучиндан) су досељени после 1810. године из околине Никшића, из села Кути. Матице умрлих бележе да је 1907. у 90. години умрла Миљуша Василијевић, рођена у Црној Гори, за коју се каже да је нешто касније досељена у Придворицу.⁶ Ово сведочи и епитаф на једном споменику у Јездинском гробљу, у коме се сахрањују и упокојени Придворичани. (Сеоско гробље у Придворици, уз пут „Ранковац“, образовано је тек после 1970. године). У селу се 1822. године помињу њихови преци, вероватно први досељеници, Василије и Васиљ Верун.⁷ Од Василија им је изведено презиме. У Кулиновце код Чачка одселио се, из овог рода, 1921. године, Миодраг, син Мирков. После 1955. године селили су се у Чачак, где их има у три домаћинства.⁸

СТАНКОВИЋИ (15, Стевањдан) су досељени 1822. године из околине Никшића. Дошао је Станко, од чијег имена и носе презиме. Његов син је Максим, а Максимов — Никола, који је умро у Придворици 1885. године. Светислав, син Радомиров, одселио се 1924. године у Београд, Милојко, син Андријин, 1926. године у Чачак, а свештеник Светолик у Заблаће код Чачка 1932. Године 1940. на-

станио се, на свом имању, у суседној Бељини, Радомир Станковић. После другог светског рата доста су се селили са родних огњишта, тако да их данас има у пет домаћинстава у Чачку, у два у Београду и у по једном у Крушевцу и у Аустрији.⁹

ВУЛОВИЋИ (4 к, Никољдан) су досељени почетком XIX века из правца Санцака. Презиме им је изведено из имена претка Вула, за кога не знају када је живео. Од 1945. године Драгослав, син Миланов, живи у Сједињеним Америчким Државама, од 1964 — Јордан у Олову (Босна и Херцеговина), а од 1969. године Милош у суседној Бељини.¹⁰

ЈОВАНОВИЋИ — АЈДАЧЕ (2 к, Аранђеловдан) су досељени из Лисе (Драгачево) почетком XIX века. Старије презиме им је Ајдача — Ајдацић, чије порекло није јасно. Презиме Јовановић изведено је из имена досељеника Јована Ајдаче.¹¹ После 1920. године неки су се одселили у Чачак (три домаћинства), а Томислав, син Рајков, у Београд 1965.

ПАВИЋИ (1 к, Никољдан) су Белопавлићи, досељени у Придворицу око 1825. године.¹² Презиме им је скраћени део родовског имена. После 1970. године у Чачку су образована два домаћинства од ових Павића (Милојко, син, и Рашо, унук Радојице Павића).

ЈОКИЋИ (3 к, Лучиндан) су пореклом „од Никшића“. Матице умрлих бележе да је 1888. године у Придворици умрла Сара Јокић (70), рођена у Кутима код Никшића.¹³ Презиме им је изведено од имена претка Јока.

ЈАНКОВИЋИ (2 к, Аранђеловдан) су досељени из Вучковице (Драгачево) средином XIX века. Презиме им је изведено из имена претка Јанка, за кога не знају када је живео. Од 1963. године у Обреновцу живи Миладин, син Миленков.

МИЛИНКОВИЋИ (1 к, Лучиндан) су досељени из околине Никшића око 1860. године. У једном документу из 1862/63. године каже се да је у Придворици живео Јован Милинковић („нема имање и седи у туђој кући“, што је потврда скорог досељавања).¹⁴ Презиме им је изведено из имена претка Милинка, о коме ништа не знају. Од 1960. године из овог рода образовано је једно домаћинство у Чачку.

КОВАЧЕВИЋИ (3 к, Врачевићи) и БОЈОВИЋИ (3 к, Врачеви) један су род. Дошљаци су из околине Пријелоља. Матице умрлих бележе да је 21. новембра 1902. године умро Добрица Ковачевић (75), рођен у Црној Гори.¹⁵ Досељени су око средине XIX века најпре негде у Драгачево, одакле су убрзо прешли у Придво-

рицу. Предак им је био ковач, па је од његовог занимања образовано презиме Ковачевић, док су Бојовићи потомци претка Боја. Од Ковачевића има једна кућа у Банату од 1955, а од Бојовића — три у Чачку, образоване после 1960. године.

ДРАШКОВИЋИ (2 к, Никољдан) су из Мочиоца (моравички крај). Матице умрлих бележе да је 1913. године у Придворици умро Јоксим (80), рођен у Мочиоцима, а 1918 — Паун (38), такође рођен у Мочиоцима.¹⁶ У Чачак су се селили од 1945. године (три домаћинства). Презиме им је изведено из имена претка Драшка.

ПРОДАНОВИЋИ (2 к, Ђурђиц) су досељеници седамдесетих година XIX века однекуд из Црне Горе. Презиме им је изведено од имена претка Продана, за кога не знају када је живео.

ЈОВАНОВИЋИ — БРЕКОВЦИ (8 к, Јовањдан) су досељени из Брекова код Ариља после 1840. године. Отуда је дошао Вукосав са синовима Константином и Јованом. Вукосав је умро 1894. године у Придворици. Имао је тада 74 године, а матице умрлих кажу да је рођен у Брекову. Ово се каже и за Константина (75), који је умро 1920. године.¹⁷ Уосталом, на порекло овог рода упућује и њихов надимак — Брековци. Презиме им је изведено из имена претка Јована, за кога не знају када је живео. Њихово одсељавање у Чачак, где их има у четири домаћинства, почело је 1921. године.

ВУЧИЋЕВИЋИ — ЦРЊАЦИ (4 к, Пантелијевдан) су такође из Брекова код Ариља. Доселио се, у Придворицу, Никола, који је умро 1913. у 86. години живота. Матице умрлих бележе да је 1952. умро у Придворици Јаков Вучићевић, рођен 1877. године у Брекову.¹⁸ Три домаћинства од ових Вучићевића има у Чачку. Ту се најпре 1921. године одселио Милутин, син Драгутинов. Презиме им је изведено из имена претка Вучића.

МАРИНКОВИЋИ I (4 к, Цвети, Никољдан и Аранђеловдан) су потомци Маринка Мијаиловића, који је умро 1887. у 60. години живота. Досељени су 1880. године из Брекова код Ариља — када је Маринков син Милован отишао у суседни Парменац. Све ово сведоче и матичне књиге: 1910. године умро је у Придворици Маринков син Јелесије (60), рођен у Брекову.¹⁹ После првог светског рата у Београд се одселио Средоје, који иза себе није оставио потомка. У Чачак се 1920. године одселио Тихомир, звани Татомир, чији син Радош ту и данас има своје домаћинство, а Радошев син, Момчило, после 1970. године отишао је у Кливленд (Сједињене Америчке Државе) у кућу свога стрица Стојана, који је ту умро и није оставио мушких потомака. Радован, унук Чедомиров и син Ма-

ринков, живео је од 1941. до 1971. године у Горачићима (Драгачево), а од тада је са породицом у Чачку.²⁰ После 1960. године у делу Јездине који припада Чачку формирали су породице Драган и Драгољуб, синови Остоје Маринковића. Презиме овог рода изведено је из имена досељеника Маринка Мијаиловића.

МАРИНКОВИЋИ II (1 к, Аранђеловдан): Станимир се 1909. године призетио из Дљина (Драгачево) у Бојовиће. Презиме им је изведено од имена претка Маринка, за кога не знају када је живео.

СИМЕУНОВИЋИ (2 к, Ђурђевдан): Обрад је 1884. године дошао из Негришора (Драгачево). Презиме им је образовано од имена претка Симеуна, о коме ништа не знају. Од 1964. године једно домаћинство ових Симеуновића постоји у Чачку.

МИЈАИЛОВИЋИ (4 к, Никољдан) су из Добрача код Ариља. Протокол умрлих сведочи да је 1906. године у Придворици умро Паун Мијаиловић — Ваљаревић, рођен у Добрачама, а 1910. године — Павле Мијаиловић (70), такође рођен у Добрачама.²¹ Презиме Ваљаревић упућује на занимање (ваљар — онај који у ваљалици ваља сукно), а Мијаиловић — на претка Мијаила, за кога не знају када је живео. Од ових Мијаиловића у Јездину се код Чачка 1940. одселио Селомир, син Здравков, а 1955. године у Чачак Деспот, син Светислављев.

ОБРАДОВИЋИ — ОБРАЧЕВИЋИ (2 к, Лучиндан и Аранђеловдан) су пореклом из Ргара (Драгачево). Отуда се Раденко, после првог светског рата, привенчао за кћерку Вељка Петровића (досељеника из Црне Горе, којих више нема у Придворици). Из овог рода је и Љубо Обрадовић, који се, после првог светског рата, призетио из Парменца за Драгињу, кћерку Спасоја Василијевића.²² Има их одсељених, после другог светског рата, у део Придворице који припада Чачку. Презиме им је изведено из имена претка Обрада, о коме ништа не знају.

ТОМАШЕВИЋИ (2 к, Стевањдан) су из Доње Краварице (Драгачево). На споменику Мијаилу Томашевићу пише: „1900. год. доселих се у Придворицу...“ Од имена претка Томаша изведено им је презиме.

ДОМАНОВИЋИ (2 к, Никољдан): после првог светског рата Светозар се из Лисица (Драгачево) привенчао за Милијану, кћерку Сава Јацића из Придворице. Презиме им је вероватно родовско. (Ових ЈАЦИЋА, досељеника из Мочиоца — моравички крај, више нема у Придворици). Светозарев син Саво живи од 1952. године у Новом Саду.

КНЕЖЕВИЋИ (2 к, Стевањдан) су досељени после другог светског рата из Доње Краварице (Драгачево). Презиме им казује да су њихови преци били кнезови.

МИЋИЋИ (1 к, Јовањдан — 20. јануар) су досељени из Буковика код Нове Вароши почетком XX века. Презиме им је изведено из имена неког претка.

КУВЕЉИЋИ (2 к, Ђурђиц и Ђурђевдан) су из Зеока (Драгачево). Најпре се 1918. године Цвето привенчао за Винку Продановић, а касније Властимир за Милинку, удову покојног Благоја Милинковића. Није јасно порекло овог презимена.

ПЕКОВИЋИ (1 к, Лучиндан): Станко се из Пријевора код Чачка 1926. године привенчао за Цају, кћерку покојног Благоја Милинковића. Презиме им је изведено из имена претка Пека, пореклом Црногорца из околине Никшића.

КУЗМАНОВИЋИ (2 к, Аранђеловдан): Милан је из Негришора (Драгачево) дошао 1929. године. Усинуо га је ујак Јанићије Миловановић. Ових Миловановића више нема у Придворици — одсељени су у Јездину 1969. године. Презиме Кузмановића изведено је из имена неког претка Кузмана, за кога не знају када је живео.

МИЛЕКИЋИ (2 к, Лучиндан): Светислав се из Доње Краварице (Драгачево) доселио после 1930. године. Презиме овог рода изведено је из имена неког претка Милеке (Милике). После 1955. године Светислављев син Миодраг одселио се у Кучево, а 1965. други син, Милош, настанио се у суседној Бељини (у њеном урбанизованом делу).

САВКОВИЋИ I (4 к, Аранђеловдан) су после првог светског рата прешли из суседне Јездине. Презиме им је изведено из имена претка Савка, о коме ништа не знају.

САВКОВИЋИ II (1 к, Ђурђевдан) су досељени из Марковице (Драгачево) после првог светског рата. Презиме им је изведено из имена неког претка Савка.

РАНЂИЋИ (4 к, Аранђеловдан) су после првог светског рата досељени из Зеока (Драгачево). Презиме им је изведено из женског имена Ранђија.

МИРКОВИЋИ (3 к, Стевањдан) су досељени из Ртара (Драгачево) после 1930. године. Презиме им је изведено из имена претка Мирка.

РИСИМОВИЋИ (2 к, Аранђеловдан) су досељени из Зеока (Драгачево) после другог светског рата. Презиме им је изведено из имена претка Рисима.

ЋОСИЋИ (2 к, Аранђеловдан) су 1970. године прешли из оближњег села Паковраћа. Презиме им је изведено из надимка Ћосо, који се даје Ћосавим (без браде) људима.

ГЛАВОЊИЋИ (1 к, Никољдан): из Горачића (Драгачево) Лука се доселио, са породицом, 1974. године. Настанио се на имању Радовановића, који су одсељени у Аустралију, а били су пореклом из Дучаловића (Драгачево). Главоњићима је старије презиме Баковић. Садашње презиме изведено им је из надимка.

КАЛИЧАНИ (2 к, Дмитровдан) су досељени из Штавља код Сјенице после 1960. године. Није јасно порекло овог презимена — једино ако не упућује на даљи завичај.

РАДОВАНОВИЋИ (1 к, Ђурђиц): Радован је прешао 1965. године из суседне Бељине. Његов отац Милан доселио се из Лисе (Драгачево) 1921. године. Презиме им је изведено из имена претка Радована, за кога не знају када је живео.

ЋИРИМАНИ (1 к, Аранђеловдан) су досељени из Котраже (Драгачево) после 1965. године. Није јасно порекло њиховог презимена.

БОРИЧИЋИ (1 к): Новица је дошао из Штиткова код Нове Вароши 1960. године. Презиме им је настало од некаквог надимка.

После изградње предузећа „Слобода“, на левој обали реке Лупњаче, образован је урбанизовани део Придворице, углавном од досељеничког живља:

КУВЕЉИЋИ (2 к, Ђурђевдан) су дошли 1961. године из Зеока (Драгачево). Није јасно порекло овог презимена (ако, наравно, не упућује на некакав надимак).²³

ЈОВАНОВИЋИ — БРЕКОВЦИ (4 к, Јовањдан — 20. јануар) су сишли са сеоског атара Придворице, после 1955. године. Презиме им је изведено из имена претка Јована, а надимак од назива села из кога су стигли у Придворицу (Бреково код Ариља).

ВУЧИЋЕВИЋИ (2 к, Пантелијевдан) су, такође, сишли са сеоског атара Придворице 1965. године. Презиме им је изведено из имена претка Вучића.

СЈЕНИЧИЋИ (3 к) су досељени из Горачића (Драгачево) после 1965. године. Даљим пореклом су „од Сјенице“, о чему сведочи и њихово презиме.

УРОШЕВИЋИ (1 к) су додељени из Мокре Горе код Ужица 1968. године. Презиме им је образовано од имена претка Уроша, за кога не знају када је живео.

НИКОЛИЋИ (1 к) су досељени 1960. године из Радаљева код Ариља. Презиме им је свакако образовано од имена претка Николе, о коме ништа не знају.

НЕНАДИЋИ (2 к) су дошли из Лиса (Драгачево) 1965. године. Презиме им је изведено из имена неког претка Ненада.

РАДЕНКОВИЋИ (1 к) су досељени 1962. године из Ртара (Драгачево). Презиме им је изведено из имена неког претка Раденка.

КУЗМАНОВИЋИ (1 к) су најпре насељени у Продановиће из Риђага после 1965. године. Презиме им је образовано од имена неког претка Кузмана.

ПЕТРОВИЋИ I (2 к, Ђурђевдан) су дошли из Зеока (Драгачево) после 1970. године. Иначе, даљим пореклом су из Парменца код Чачка. Презиме им је образовано од имена претка Петра.

КОВАЧЕВИЋИ (1 к) су сишли са сеоског атара Придворице после 1975. године, али су на привременом раду у иностранству. Презиме им је изведено из занимања претка (ковача).

БОЈОВИЋИ (1 к) су дошли из Чачка после 1960. године. Презиме им је изведено од имена претка Боја.

ДУКОВИЋИ (2 к) су досељени после 1965. године из Беле Реке на Златибору. Није јасно порекло овог презимена (ако, наравно, не упућује на некакав надимак).

МИЋОВИЋИ (1 к) су после 1965. године дошли из Ртара (Драгачево). Презиме им је изведено из имена претка Мића.

ЛАЗАРЕВИЋИ (1 к) су досељени после 1965. године из Прилишца код Пожете. Презиме им је изведено из имена неког претка Лазара.

ГАЈОВИЋИ (2 к) су дошли из Дучаловића (Драгачево) после 1960. године. Презиме им је образовано од имена претка Гаја.

ШИБИНЦИ (1 к) су такође из Дучаловића. Доселили су се после 1970. године. Презиме им је образовано од назива потеса Шибине у Дучаловићима, где су њихови преци, у време турске управе, држали збегове.

ПАЈОВИЋИ (1 к) су досељени из Жевице код Чачка после 1965. године. Презиме им је изведено из имена претка Паја.

ОБРАДОВИЋИ (2 к) су дошли из Ртара (Драгачево) 1970. године. Друго презиме им је Обрачевићи. Оба су изведена из имена претка Обрада, за кога не знају када је живео.

ПАНТОВИЋИ (1 к) су дошли из Турице (Драгачево) после 1970. године. Презиме им је изведено из имена претка Панта.

МИЛУНОВИЋИ (1 к) су досељени из Новог Пазара после 1965. године. Презиме им је изведено из имена претка Милуна, о коме ништа не знају.

ЂУРЧИЋИ (2 к) су после 1970. године досељени из Смиљевца (моравички крај). Преци су им вероватно били Ђурчије, па је од тог занимања образовано презиме овог рода.

ПЕТРОВИЋИ II (1 к, Ђурђевдан) су досељени из Зеока (Драгачево) после 1970. године. Друго презиме — по некој Слови — им је Словићи. Потомци су неког Петра Словића, од чијег им је имена образовано презиме.

ПЕТРОВИЋИ III (1 к) су досељени после 1970. године из околине Сјенице. Презиме им је образовано од имена неког претка Петра.

ВУЛОВИЋИ (1 к, Никољдан) су после 1975. године сишли са сеоског атара Придворице. Презиме им је образовано од имена претка Вула.

ЈАЋИМОВИЋИ (1 к) су дошли из Пухова (Драгачево) 1961. године. Презиме им је образовано од имена неког претка Јаћима.

МИТРОВИЋИ (1 к) су досељени 1964. године из Зеока (Драгачево). Презиме им је изведено из имена претка Митра.

ЗЕЛЕНОВИЋИ (2 к) су досељени 1959. године из Честобродице код Пожеге (ужичке). Презиме им је образовано од некаквог надимка.

ДИДАНОВИЋИ (2 к) су дошли 1958. године из Јабланице на Златибору. Презиме им је вероватно родовског порекла.

ТОШИЋИ (1 к) су из Граба (Драгачево) досељени после 1958. године. Даљим пореклом су из села Гуче (Драгачево). Презиме им је изведено из имена претка Тоша.

ЈОВИЋИ (1 к) су досељени из Куршумлије после 1975. године. Презиме им је образовано од имена неког претка Јова.

ЈЕЛИЋИ (1 к) су 1965. године досељени из Бруснице код Горњег Милановца. Презиме им је изведено из имена неке Јеле, за коју не знају када је живела.

ВУКАЈЛОВИЋИ (1 к) су досељени 1960. године из Добрача код Ариља. Презиме им је изведено од имена претка Вукајла.

ВРАНИЋИ (1 к, Илиндан) су досељени из Зеока (Драгачево) после 1965. године. Даљим пореклом су из Врана код Ариља, што сведочи и њихово презиме.

ПАЈИЋИ (1 к) су дошли из Виче (Драгачево) око 1970. године. Презиме им је изведено из имена неког претка Паја.

ЧВОРОВИЋИ (1 к) су досељени из Доње Краварице (Драгачево) 1975. године. Није јасно порекло овог презимена (ако није изведено из некаквог надимка).

ТАНКОСИЋИ (1 к) су досељени из Котраже (Драгачево) 1970. године. Презиме им је вероватно племенско — родовско, ако није од надимка.

ЈОВАШЕВИЋИ (2 к, Ђурђевдан) су досељеници из Марковице (Драгачево). Дошли су после 1970. године. Презиме им је вероватно родовско — племенско, пошто се јавља у многим местима.

АЈДАЧИЋИ (1 к) су досељеници из Лисе (Драгачево) од 1970. године. Није јасно порекло овог презимена.

ГЛИШИЋИ (1 к) су дошли из Рогачице после 1970. године. Презиме им је изведено из имена неког претка Глиша.

МАЦАРЕВИЋИ (1 к) су дошли 1975. године из Лисе (Драгачево). Живе у селу Придворици. Презиме су највероватније добили по томе што се неки њихов предак селио у Војводину („Маџарска“), па се отуда вратио. Добио је најпре надимак Маџар, а онда презиме Маџаревић носе његови потомци.

ЈАНКОВИЋИ (2 к) су из ооклине Ивањице дошли у Зеоке (Драгачево), а одавде прешли после 1950. године у Придворицу. Презиме им је изведено из имена претка Јанка.

Досељавања у Придворицу и даље трају.

Из овог села неки родови су исељени при изградњи предузећа „Слобода“ после 1950. године: ПЕТРОВИЋИ (4 к) — у Чачак. Једно домаћинство ПЕТРОВИЋА (Аранђеловдан), пореклом из Црне Горе, још постоји у Придворици. У Балугу је исељен Стеван ГРУЈОВИЋ. Иначе, СТАНЧИЋИ су се почели селити у Чачак после 1930. године. Милутин РАДОВАНОВИЋ је као ратни војни заробљеник из Немачке 1945. године отишао у Аустралију. Душан и Милош ЈОВАНОВИЋ, који имају надимак Певци, такође су исељени: први је још 1933. године отишао у Београд, а други 1950. године у суседну Бељину (пореклом су из Добрача код Ариља). Удовица Драгојла МАРКОВИЋ је са децом прешла у Чачак 1955, а Гвозден, син Дола МИЛОВАНОВИЋА, 1969. године у суседну Јездину.²⁴

Иначе, разна документа помињу и низ других родова у Придворици, којих више нема у овом селу. То су 1832. године: БОШКОВИЋИ, МАТИЋИ, ПЕТРОНИЈЕВИЋИ, КРТИЧИЋИ (одсељени у Чачак), КРСТИЋИ и ЛАЗОВИЋИ. Помињу се и ВЕСОВИЋИ, досељени из Добрача код Ариља. Године 1869. и ЦВЕТКОВИЋИ. Зна се, такође, да су 1830. године потписали неко пуномоћје Миливоје ДМИ-

ТРОВИЋ и Јован МАТИЋ. ТАЈСИЋИ, пореклом из Пухова (Драгачево), живели су у XX веку, све до 1950. године, у овом селу. Врло стари су били и ЦАОВИЋИ, ПАВЛИЋЕВИЋИ, НИКОЛИЋИ (Панто се 1865. године одселио у Горачиће — Драгачево, где данас тога рода нема), БЕЖАНИЋИ и БЈЕКИЋИ. Матице умрлих помињу и неке друге придворичке родове. Тако је у овом селу 1887. године умро Стеван ВЛАЈКОВИЋ (40), рођен у Бјелуши код Ариља, 1890. године — Марко МАРКИЋЕВИЋ (80), рођен у Пилатовићима (Драгачево), 1891 — Трифун ПАУНОВИЋ рођен у Дучаловићима (Драгачево), 1898 — Јован РАДОСАВЉЕВИЋ (80), рођен у Гусињу, 1900 — Милија ЗЕЧЕВИЋ (50), рођен у Кушићима (моравички крај), 1902 — Новица МАРКОВИЋ (80), рођен у Негришорима (Драгачево), 1904 — Ђорђе КРЛОВИЋ (50), рођен у Крстацу (Драгачево), 1890 — Милан РАДОМИРОВИЋ (2), рођен „у Турској“, 1876 — Јелица (18), супруга Новице РАДУЛОВИЋА „из Турске“, 1921 — Филип ШУКОВИЋ (45), рођен у Колашину, а 1922. године — Радован ШУКОВИЋ (26), такође рођен у Колашину, 1926 — Василије БУЛАТОВИЋ (49), рођен у Новом Селу (Црна Гора), 1916 — Мијаило АНДРИЋ (70), рођен у Ртима (Драгачево), 1915 — Нешо МАРКИЋЕВИЋ (60), рођен у Негришорима, 1914 — Вељко ГРУЈОВИЋ (16), рођен у Парменцу код Чачка, 1918 — Богољуб ТОДОРОВИЋ, рођен у Прислоници код Чачка, 1918 — Радисав АДАМОВИЋ (50), рођен у Трешњевици (Босна), 1918 — Радисав СРЕДОЈЕВИЋ (19), рођен у Гоњу код Сјенице, 1918 — Дринка ЧВОРОВИЋ (9 месеци), рођена у Гоњу код Сјенице, 1918 — Љубомир ВЕСЕЛИНОВИЋ, рођен у Бјелуши код Ариља, 1919 — Марко РОВЧАНИН (80), рођен у Зекићима код Сјенице, 1947 — Алекса ЋИРЈАКОВИЋ, рођен 1912. године у Вирову (Драгачево), 1956 — Средоје ЈОВИЧИЋ, рођен 1890. године у Лису (Драгачево). Није јасно шта је било са овим родовима. Неки су, они старији, вероватно променили презимена, други су одсељени из Придворице, а неки су и изумрли.

НАПОМЕНЕ

БЕЉИНА

1. Казивање Богољуба Ерића аутору (13. марта 1983).
2. Др Милоје Васић, „Римске терме у Бељини“, Зборник радова Народног музеја, XIII, Чачак, 1983, стр. 5—18.
3. Казивање Богољуба Ерића (1910) аутору.
4. „Турски катастарски пописи неких подручја западне Србије, XV и XVI век“, I — III, приредио Ахмед С. Аличић, Чачак, 1984. и 1985.

СТАНОВНИШТВО БЕЉИНЕ, ПАРМЕНЦА И ПРИДВОРИЦЕ

5. Др Бранко Перуничкић, „Чачак и Горњи Милановац, 1815—1915“, I, Историјски архив, Чачак, 1968, стр. 46 и 55.
6. Подаци из документације Драгољуба Станковића, пензионера из Бељине, и Завода за друштвено планирање Скупштине општине у Чачку.
7. Као под 1.
8. Испис код Богољуба Ерића из Бељине.
9. Казивање Драгољуба Станковића аутору.
10. Исто.
11. Исто.
12. Казивање Душана Јовановића (1925), земљорадника из Бељине.
13. Протокол умрлих, Месна канцеларија у Парменцу.
14. Раније се овде говорило јекавски, па отуда „Бијељина“.
15. Као под 13.
16. Као под 9.
17. Као под 13.
18. Казивање Драгољуба Станковића аутору.
19. Исто.
20. Разна документа у Међуопштинском архиву у Чачку.
21. Као под 13.
22. Као под 18.

ПРИДВОРИЦА

1. Радован М. Маринковић, „Јеличке легенде“, „Чачански глас“, Чачак, 1977, стр. 154.
2. Казивање Драгољуба Станковића, пензионера из Бељине, родом из Придворице, који ми је помагао у комплетирању података, нарочито о одсељеницима, на чему му најсрдачније захваљујем.
3. „Турски катастарски пописи неких подручја западне Србије, XV и XVI век“, I—III, приредио Ахмед С. Аличић, Чачак, 1984. и 1985.
4. Др Бранко Перуничкић, „Чачак и Горњи Милановац 1815—1915“, I, Међуопштински историјски архив, Чачак, 1968, стр. 46 и 55. Остали подаци су из Завода за друштвено планирање Скупштине чачанске општине.
5. Према родослову Јовановића — Тошовића, који ми је уступио Миломир Јовановић, професор из Краљева.
6. Матице умрлих у Месној канцеларији у Парменцу.
7. Испис документа код Драгољуба Станковића из Бељине.
8. Казивање Драгољуба Станковића из Бељине.
9. Исто.
10. Исто.
11. Сем у Лиси, Ајдачића има и у Жаочанима код Чачка.
12. Казивање Радојице Павића из Придворице аутору.
13. Матице умрлих у Месној канцеларији у Парменцу.
14. Међуопштински историјски архив у Чачку, Фонд Округног начелства, Ф. VI, 17(50).
15. Као под 13.
16. Исто.
17. Исто.
18. Исто.
19. Исто.
20. Реч је о аутору овог рада.
21. Као под 13.
22. Казивања Срећка Обрадовића, пензионера из Чачка, родом из Парменца.
23. Казивања Радике Кувелића аутору. Кувелић ми је дао податке и о осталим досељеницима и у урбанизовани део Придворице, на чему му најсрдачније захваљујем.
24. Казивања Драгољуба Станковића, пензионера из Бељине, аутору.
25. Збирка докумената у Међуопштинском историјском архиву, протоколи умрлих Месне канцеларије у Парменцу и Скупштине чачанске општине.

ПАРМЕНАЦ

1. Казивање Мијалка Полуге (1903) из Парменца аутору (29. маја 1983).
  2. Исто; казивање Милојка Мишуле Петровића из Парменца аутору.
- Допуне: Драго Ђукић из Парменца.
3. „Гурски катастарски пописи неких подручја западне Србије, XV и XVI век“, I—III, приредио Ахмед С. Аличић, Чачак, 1984. и 1985.
  4. Подаци из Завода за друштвено планирање Скупштине општине у Чачку.
  5. Казивања Драга Ђукића из Парменца и Срејка Обрадовића из Чачка (родом из Парменца).
  6. Као под 1.
  7. Казивања више Перишића аутору.
  8. Казивања Љуба Јовановића из Парменца аутору.
  9. Матичне књиге Месне канцеларије у Парменцу.
  10. Казивања Блашка Петровића из Парменца.
  11. Казивања Славише Маринковића из Парменца.
  12. Као под 9.
  13. Подаци Радисава Недовића из Чачка.
  14. Као под 9.
  15. Исто.
  16. Казивања Влада Марјановића из Парменца.
  17. Као под 9.
  18. Као под 9.
  19. Исто.
  20. Исто.
  21. Исто; ИАЧ, Фонд Начелства округа чачанског, Ф. 20 (69).

LA POPULATION DE BELJINA, DE PARMENAC ET DE PRIDVORICA

L'origine de la population de Beljina, Parmenac et Pridvorica, villages situés dans les environs immédiats de Čačak, est caractéristique de cette partie de la Serbie.

Bien que de nombreuses agglomérations indiquent, par leur noms et par les vestiges de différents horizons culturels, que cette région était peuplée dès les époques très anciennes, la population de ces trois villages est constituée, dans son ensemble, par des immigrants. Les premiers immigrants s'y établirent dans la seconde moitié du XVIIIe siècle et au début du XIXe; ils provenaient pour la plupart d'Herzégovine, du Monténégro et du Sandjak; plus tard, ils affluèrent d'autres régions aussi, en particulier du Dragačevo, d'Ivanjica et de Bosnie. Après la Seconde guerre mondiale l'immigration se fit de plus en plus intense, surtout depuis que l'entreprise «Sloboda» fut fondée à proximité.

Dans cet ouvrage qui s'inscrit dans un projet de recherches ethnographiques sur Čačak et ses environs, établi en commun par le Musée National de Čačak et le Musée ethnographique de Belgrade, sont exposées les données essentielles sur l'origine de la population de Beljina, Parmenac et Pridvorica; y sont jointes aussi des pages sur l'émigration des habitants de ces villages, en particulier dans l'entre-deux-guerres et après 1945.